

**Kulttuurin voima – tavoitteena voimaantunut opettaja
Suomi-koulujen opettajien koulutuspäivät 3.-5.8.2016**

Aila Keturi

Taide meille ja heti!

Lyhyt esittely itsestä ja esiintyjäryhmästä

*Aila Keturi, luokanopettajana 37 vuotta
eläkkeellä Vantaan Uomarinteen koulusta*

Denise Charnay, kouluavustaja, monitoimiosaaaja, luokanhengettä

Reetta Häggman, oppilas

Jami Norja, oppilas

Niki Laukkonen, oppilas

Henna Hiltunen, oppilas

Oma tapani tehdä opetus- ja kasvatustyötä

Lähes 40-vuotisella opettajan urallani olen oppinut arvostamaan eri alojen osaajia, yhteistyötä sekä ympärillä olevien instanssien kanssa että oppilaitteni vanhempien kanssa. Kun 80-luvulla Suomessa päästettiin irti päiväkirjoista, opettajille avautui mahdollisuus käyttää enemmän omia vahvuuksiaan. Jo tuolloin halusin oppia uusia tapoja toteuttaa opettajan työtäni. Ymmärsin, että oppiminen ja kasvaminen tapahtuu parhaiten tulemalla joskus ulos luokasta ja että oppikirjat eivät ole ainoa väline. Uskoin myös kokonaisvaltaiseen oppimiseen, oppimisen iloon ja toistensa kunnioituksen voimaan.

Pidin tärkeänä luoda luokkaani mahdollisimman hyvä ilmapiiri, jossa jokainen niin oppilas kuin opettajakin voi tuntea olonsa turvalliseksi ja kotoiseksi.

Integroituja maahanmuuttajaluokkia opetin 90-luvun alusta lähtien. Minun onneni oli saada luokka-avustajaksi moneksi vuodeksi Denise Charnay, oppilaitten tärkeä luottohenkilö, luokkahuoneen viihtyisäksi sisustaja ja yhteistyökumppani.

Paljon on vettä virrannut Vantaan joessa siitä, kun lähdimme yhdessä Vantaan Taidemuseon kanssa toteuttamaan Taide meille heti -hanketta. Tähän pätee myös hyvin lause: Elämä lyhyt, taide pitkä. Me kaikki ko. hankkeessa mukana olleet, niin suunnittelijat, toteuttajat kuin läheisetkin muistamme tämän vielä vuosien jälkeen.

Valtion taidemuseon kehittämissyksikkö Kehys koordinoi vuonna 2007 Euroopan Unionin Yhdenvertaisten mahdollisuuksien -teemavuoden kulttuurihankkeita, johon kuului myös tämä otsikon Taide meille ja heti, Työministeriön kehittämä hanke.

Viimeiseksi työsarakseni sain monikulttuurisen ensimmäisen luokan, jossa oli 24 oppilasta. Heistä kahdeksan oli taustaltaan maahanmuuttajaperheistä. Oppilaitteni juuret ulottuivat Somaliaan, Algeriaan, Myanmariin, Marokkoon, Albania ja Kongoon.

Tässä kurkistus luokkahuoneeseemme.

(VIDEO)

Meillä aikuisilla niin kotona kuin koulussakin on usein sellainen kiire, että lapsilla vain harvoin on mahdollisuus tuoda esille omia ajatuksia. Pysähtymällä ja kuuntelemalla lasta opimme ymmärtämään häntä. Samalla saamme tietoa siitä, millaisessa mielikuvitusmaailmassa lapsi elää juuri sillä hetkellä. Tähän antaa mahdollisuuden saduttaminen. Tämän vuoksi halusin saduttamisen yhdeksi osaseksi tulevaan taideprojektiimme.

Toinen tavoitteeni oli antaa lapsille taiteen avulla rakennusaineiksi tunteiden ilmaisuun, estetiikan kehittämiseen ja itsetunnon kasvattamiseen.

Kolmas tavoitteeni oli tehdä Vantaan taidemuseo koko perheelle yhtä tutuksi kuin esim. vieressä oleva kirjasto.

Ja tietenkin tämän hankkeen sisällöstä voisin nauttia itsekin – sekä oppilaiden taiteilujen että taidemuseon teoksien kautta.

TOTEUTUS

Ensimmäisessä vanhempainillassa kerroin tulevasta Taide meille ja heti –hankkeesta ja sen toteuttamisesta. Lisäksi pidimme museolehtori Aulikki Ritarin ja taidekasvattaja Helena Eräkaren kanssa Vantaan taidemuseossa kaksi vanhempainiltaa; toinen joulukuussa ja toinen hankkeen loputtua kirjan julkaisutilaisuuden merkeissä.

Pohjustusta

Olin kesällä Vantaan kirjaston lastenkirjallisuuden osajien kanssa valinnut ja lainannut luokkaani noin 40 helppolukuista kirjaa. Kaikissa niissä kuvilla oli iso merkitys. Luin joka päivä yhden kirjan.

Opettelimme ennustamaan kuvista. Viidennen luokan oppilaat saduttivat kummioppilaansa joistakin luetuista kirjoista.

Perjantaisin luettuja kirjoja oli viisi. Kukin oppilas vuorollaan valitsi haluamansa jo luetun kirjan ja vei sen kotiin sekä kertoi kirjasta vanhemmille joko kuvalukemalla tai tekstistä lukien. Tämä kaikki oli pohjana tulevalle taidekokemukselle.

Ensimmäisessä vaiheessa ekaluokkalaiset tutustuivat Vantaan taidemuseon syksyn 2007 näyttelyyn I/P/P/H= Isä/Poika/Pyhä/Henki yhdessä viidesluokkalaisten kummiensa kanssa. Taiteilijoista mieleenpainuvin oli **Tommi Toija**. Jotkut teistä ovat ehkä nähneet hänen teoksiaan. Yksi niistä on Pissaava poika. Se on sijoitettu Ruoholahteen. (KUVA?)

Oppilaat tutustuivat teoksiin omatoimisesti pareittain. Ekaluokkalainen valitsi teoksen, josta halusi kertoa. Viidesluokkalainen kirjoitti sen muistiin. Sitten keräännyttiin piiriin ja kummioppilaat lukivat ekaluokkalaisten ajatukset.

Kummioppilaat myös siirsivät kirjoitukset sähköiseen muotoon omassa luokassaan.

Tämä näyttelykäynti oli lapsille tehdyn palautteen mukaan monelle tärkein osa sadutusprojektiä. Siinä lapsi ja taide kohtasivat lapsen ehdoilla ilman aikuisen selityksiä.

Toisessa vaiheessa sadutus muuttui kuvaksi. Lapset tekivät työpajassa kuvituksen omaan tekstiinsä. Tässä olikin haastetta. Omien ajatusten muuttaminen kuvaksi vaati miettimistä. Materiaaleina tehtävässä oli tukeva, valkoiseksi maalattu pahvipohja, pieniä kiviä ja akryylivärit. Maalaukset kuvattiin ja editoitiin tulevan kirjan kuvitukseksi.
kuvat 179, 192, 182, 165

Kolmannessa vaiheessa tehtiin kirjaan sopivat kannet. Materiaalina olivat linovärit ja tiskirättileimasimet.
kuvat 044, 042

Neljännessä vaiheessa lapset opettelivat sitomaan kirjan. Työpajassa mitattiin lankojen pituuksia ja punottiin nyörejä parin kanssa. Lopuksi koottiin nippu japanilaiseen tyyliin ommellen kirjaseksi.
kuva 029

OPPILAI DEN AJATUKSIA JA MUISTIKUVIA

Reetta, kuva X

Jami, kuva Y

Niki, kuva Z

Lasten ja vanhempien palaute

Eri työpajat innostivat eri tavalla eri lapsia. Jokainen lapsi löysi työskentelytavoista mieleisensä. Minua opettajana ilahdutti ja voimaannutti nähdä se innostus ja onni, kun oma taidekirjanen lopulta oli lapsen omassa kädessä. Siitä voi lukea myös kaikkien kavereiden jutut. Lukutaidolla, joka ensimmäisen kouluvuoden aikana oli opittu.

Kirjan julkistamistilaisuudessa puhunut äiti, Katri Vilppola, välitti muiden vanhempien kiitokset koko perhettä kiinnostavasta projektista. Hän myös kertoi, että hänen poikansa lähti erityisen innokkaana kouluun juuri näinä taidepäivinä. Ja olihan tämä kirjojen julkistamistilaisuus oikea riemunhetki! Katri arveli jälkeinpäin, että yksi syy hänen poikansa taideinnostukseen saattoi olla tämä hanke, Taide meille ja heti.

Moni vanhempikaan ei ollut aikaisemmin avannut taidemuseon ovea ilmaisesta sisäänpääsystä huolimatta. Tulevaisuudessa se on helpompaa. On tutustuttu paikkaan ja päästy alkuun. Taide on meitä kaikkia varten.

KUVA, jossa oppilailla kirjat kädessä

Omia ajatuksia

Taide meille ja heti –projekti oli mahdollista toteuttaa ainoastaan yhteistyössä monien tahojen kanssa. Päätyön toteuttamisessa tekivät taidekasvattaja Helena Eräkare ja museolehtori Aulikki Ritari. Heidän apunaan oli vielä joukko valokuvaus- ja käsityöammattilaisia sekä koulun puolelta erityisesti Denise.

Tämä hanke vaati paljon suunnittelua ja aikaa, mutta päivääkään en kadu. Miten paljon itse saankaan voimaa siitä, kun oppilaani nauttivat tekemisestä!

Muistan yksityiskohtana ihmetelleeni monien lasten kiinnostusta samaan taideteokseen. Se oli Tommi Toijan Pahan pilvi, joka oli sijoitettu pimeään huoneeseen. Siellä se dramaattisen näköisesti puhutteli monia.

KUVA

Aktiivinen taiteennauttaja voi itsekkin olla taiteilija. Sen saivat 1a:n oppilaat kokea.

Katselemalla, nauttimalla taiteesta ja kertomalla siitä sadutuksen keinoin taide muuttui eläväksi jokaiselle omalla tavallaan. Myös oman taideteoksen tekeminen museon tiloissa oli hieno kokemus.

Mieleenpainuva oli myös ilta, jolloin lapset vanhempineen ja isovanhempineen tulivat museoon ja saivat itse opastaa heitä taiteen saloihin.

Monina kertoina koin sydämessäni iloa, kun niin moni pieni koulunsa aloittava oppilas silmät innostuksesta loistaen näytti viivapiirroksiaan, hienoja värivalintojaan tai nyöriytyksiään. Saimme myös kuulla kahden tyttöoppilaan oman räpin, jossa taidekokemukset olivat tärkeä juttu.

Taidekirjaseen julkistamistilaisuudessa kaikki oppilaat, ujut ja rohkeat, esiintyivät ja näyttivät oman kirjansa saaden runsaalta kotiyleisöltä aplodit.

Olimme yhdessä onnistuneet. Ensimmäisestä kouluvuodesta jäi hieno muisto.

KUVA Hennasta

Kyseisessä tilaisuudessa esiintyi myös kuvassa oleva pieni tyttö soittaen viulua. Hänen nimensä on Henna Hiltunen.

Näin esityksemme lopuksi haluan johdattaa teidät samaisen illan tunnelmaan. Pieni tyttö on kasvanut kauniiksi lukiolaiseksi. Ensi vuonna suomalaiset juhliivat. Suomi täyttää 100 vuotta ja Sibeliuksen musiikki kuuluu oleellisesti moniin juhliin.

Tervetuloa Henna Hiltunen!

